
Fragmanlar*

Fragments

ANAKSAGORAS

Çeviren / Translated by

İLYAS ALTUNER

Iğdır University

Abstract: In this paper it is included in Anaxagoras' *Fragments*. Anaxagoras is famous for introducing the cosmological concept of Nous (mind), as an ordering force. He regarded material substance as an infinite multitude of imperishable primary elements, referring all generation and disappearance to mixture and separation, respectively. Anaxagoras proceeded to give some account of the stages in the process from original chaos to present arrangements. The division into cold mist and warm ether first broke the spell of confusion. With increasing cold, the former gave rise to water, earth and stones. The seeds of life which continued floating in the air were carried down with the rains and produced vegetation. Animals, including man, sprang from the warm and moist clay. The most esteemed of beings, therefore, must be nous or mind.

Keywords: Anaxagoras, fragments, infinite, mind, material substance, surrounding mass.

* Bu çeviri, 'Entelekya Mantık-Metafizik Okulu' adı altında yürütülen çalışmalardan bir kesittir. Çevirinin yapıldığı kaynak için bkz. Anaxagoras, *Fragments of Anaxagoras*, trans. Arthur Fairbanks, *The First Philosophers of Greece*, New York: Charles Scribner's Sons, 1898. Fragmanların asıl kaynağı için bkz. Simplicius, *Simplicii in Aristotelis Physicorum Libros Quattuor Priores*, ed. Hermann Diels, Berlin 1882.

1 Bütün şeyler bir aradaydı, hem sayı hem de yalınlık bakımından sonsuzdu; çünkü yalın zaten sonsuzdu. Ve onların hepsi bir aradayken, yalınlıklarından dolayı açık ve seçik hiçbir şey yoktu; zira hava ve eter, her ikisi de sonsuz olduğundan, bütün şeyleri kapladı; çünkü bu ikisi, her şeyde mevcuttur ve hem sayı hem de büyüklük bakımından en yücedir. (33 v 155, 26).

2 Çünkü hava ve eter, kuşatıcı kütlelen ayrıdır; kuşatıcı kütle nicelikçe sonsuzdur. (33 v 155, 31)

3 Ve bu şeylerin böyle olması yüzünden, birleşik olan bütün nesnelere tüm türlerin birçok şeyi ve tüm nesnelere tohumları bulunduğunu düşünmek gerekir, çünkü onlar biçim, koku ve tatların tüm türleriydiler. (8 r 34, 29; 33 v 156, 2; 33 v 157, 9)

4 Ancak bunlar ayrılmadan önce, bütün şeyler bir aradayken, hiçbir açık ve seçik renk yoktu; çünkü bütün şeylerin birleşmesi buna engel oldu; yaşla kurunun, sıcakla soğunun, (yeryüzü mevcut olduğuna göre) aydınlıkla karanlığın ve de sonsuz sayıda tohumun birleşmesi hiçbir surette birbirine benzemez; zira diğer şeylerin hiçbirisi hiçbir biçimde bir başkasına benzemez. (33 v 156, 4).

5 Bütün şeylerde, zihin hariç her şeyden bir parça vardır; ve yine zihin barındıran şeyler de vardır. (35 r 164, 23).

6 Diğer şeyler her şeyden bir parça içerirken, zihin sonsuz, kendisi kaim ve hiçbir şeyle birleşik olmayıp bizzat kendisi olandır. Çünkü zihin bizzat kendisi olmayıp başka bir şeyle birleşik olsaydı, bütün şeylerden parçalar içerirdi; çünkü daha önce dediğim gibi, her şeyin bir parçası her şeyde bulunur ve onunla birleşen şeyler, onu aynı şekilde şimdi kendisiyle kaim bulunan bir şeyin üzerinde güç elde etmekten alıkoyarlar. Çünkü o bütün şeylerin en yalını ve en safıdır ve de her şey bakımından bütün bilgiye ve en büyük güce sahiptir; ister daha büyük ister daha küçük olsun, bütün yaşam sahibi olanların üzerinde zihin hükmeder. Ve zihin başlangıçtaki döngüyü kurmak için bütünün döngü kuralını koydu. İlk zihin küçük bir başlangıçtan döngüyü başlattı, sonra giderek hareket buna dahil oldu ve hatta giderek daha çok katılacaktır. Hem birleşik hem de ayrık ve ayrı olsun, zihin bütün şeyleri tanıdı. Şeyler her ne olurlarsa, şimdiye kadar her ne olmuşlarsa ve her ne olacaklarsa olsunlar, zihin bütün bunları uygun bir şekilde düzenledi; ve yıldızlar, güneş, ay, hava ve eter şimdi döndüğüne

göre, zihin onların şimdi ayrık olduğu döngüyü düzenledi. Döngü bölünmeye bizzat neden oldu ve yoğun olan seyrek olandan, sıcak soğuk olandan, aydınlık karanlık olandan ve kuru olan yaş olandan ayrılır. Ve pek çok şeyin pek çok parçası vardır. Zihin hariç, hiçbir şey diğerinden ne ayrıktır ne de ayrıdır. İster daha büyük ister daha küçük olsun, tüm zihin karakter gibidir. Ancak farklı olan hiçbir şey başka bir şey gibi değildir, nesne her ne kadar çok olsa da, her bir nesnenin bu şeyler olduğu çok barizdir. (35 v 164, 24; 33 r 156, 13).

7 Ve zihin, şeyleri hareket dahilinde oluşturmaya başladığında, hareket hâlindeki her şeyden ayrıydı ve bununla birlikte çoğu zihin harekete başladığında, bütün bunlar farklı yapıldı. Hareket ettirilen ve ayrı yapılmış şeylerin dönüşü, sonunda daha da ayrı olmalarına neden oldu. (66 r 300, 31).

8 Yoğun, ıslak, soğuk, karanlık şimdi yeryüzünün bulunduğu yerde toplandı; seyrek, sıcak, kuru, aydınlık eterin daha uzak bölümüne doğru hareket etti. (38 r 179, 3).

9 Yeryüzü ayrık hâldeki bu şeylerin dışında yoğundur. Çünkü su bulutlardan ve yeryüzü de sudan ayrıdır; ve yeryüzünün taşları soğuk yoluyla yoğunlaşır ve bunlar sudan daha çok ayrırırlar. (38 r 179, 8).

10 Ve çok sayıda yaşam sahibi insanlar ve diğer canlılar meydana getirildi. Ve insanların bizdeki gibi kurulu şehirleri ve işleri vardır ve onlar bizdeki gibi güneş, ay ve diğer şeylere sahiptirler; ve yeryüzü onlar için en verimli-sini eve götürüp kullandıkları türlerin pek çoğunu meydana getirir. Ayrılmanın yalnızca bizim aramızda değil aynı zamanda başka yerlerde de olduğunu söylediğim gibi, öyleyse ayrılmayla ilgilidir. (8 r 35, 3; 33 v 157, 9).

11 Böylece bu şeyler dönerler ve güç ve hız tarafından bölünürler. Ve hız gücü üretir; ve onların hızı, şimdi insanlar arasında bulunup da çoğu kez kesinlikle hızlı sanılan şeylerin hızına hiçbir şekilde benzemez. (8 r 35, 14).

12 Ancak zihin, daima olduğu gibi, özellikle şimdi yine kuşatıcı kütlede, ayrılmış ve ayrılmakta olan şeylerde bulunan bütün diğer şeylerin olduğu yerdir. (33 r 157, 7).

13 Bir evren içindeki şeyler, bir eksenle keşişseler bile, birbirlerinden bölünmüş değildir, ne sıcak soğuktan ne de soğuk sıcaktan çıkmıştır. (37 r 175, 12).

14 Onlar bu şekilde ayrıldıklarında, hep daha az ya da daha çok olmadıklarını bilmek gerekir. Çünkü olmaları gerekenden daha fazlası imkânsız olup onların hepsi daima eşittir. (33 v 156, 10).

15 Çünkü hiçbir en küçük yoktur, daima bir daha küçük vardır. Zira varlık, var olmayan değildir. Fakat büyük olandan daha büyüğü vardır; ancak kendisine referansla her bir şey hem küçük hem de büyüktür. (35 v 164, 17).

16 Ve mademki büyük ve küçüğün bölümleri sayıca eşittir, öyleyse yine bütün şeyler her şeyde bulunacaktı. Ayrı var olmak onlar için mümkün olmasa bile, yine de bütün şeyler her şeyden bir parça içerirler. En az var olmanın imkânı olmadığı için, kendi varlığına katılsa bile hiçbir şey ayırlamaz, ancak başlangıçta oldukları gibi şimdi de bütün şeyler birliktedir. Ve bütün şeylerde pek çok şey vardır ve ayrı olan bu şeylerle ilgili daha büyük ve daha küçük şeklinde sayıca eşit şeyler vardır. (35 v 164, 24).

17 Yunanlılar “varlığa gelme” ve “ölme” terimlerini doğru bir biçimde kullanmazlar. Çünkü bir şey ne varlığa gelir ne de ölür, yalnız var olan şeylerin birleşmesi ve ayrılması söz konusudur. Böylece onlar, varlığa gelmeyi “birleşme” ve ölümü de “ayırma” olarak adlandırma konusunda doğru yapacaklardı. (34 v 163, 20)

Özet: Bu yazıda Anaksagoras’ın *Fragmanlar*’ı içeriliyor. Anaksagoras, yönetici bir güç olarak nous kozmolojik nous kavramını felsefeye sokmakla meşhurdur. Anaksagoras, yaratıcı kaostan mevcut düzenlere geçiş sürecindeki ortamların açıklamasını vermeye çabalamıştır. Soğuk hava ile sıcak eter arasındaki bölümlenme, birarada olmanın büyüsünü bozmuştur. Soğğun artmasıyla birlikte, biçimlendirici suyu, yeri ve kayaları meydana getirmiştir. Havada yüzme devam eden yaşam tohumları yağmurlarla nakledilmişler ve bitkileri oluşturmuşlardır. İnsanda içinde olmak üzere canlılar, sıcak ve nemli topraktan ortaya çıkmışlardır. Varlıkların en saygın olanı, öyleyse nous yani zihindir.

Anahtar Kelimeler: Anaksagoras, fragmanlar, sonsuz, zihin, maddi töz, kuşatıcı kütle.

